

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

BMP.0790.1.2.2024

Pan
Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

odpowiadając na pismo¹ z 9 lutego 2024 r. pragnę ponownie podkreślić, że zagadnienia podniesione w wystąpieniu Pana Rzecznika są niezmiernie istotne zarówno ze względu na bezpieczeństwo państwa, jak również od strony respektowania praw cudzoziemców w zgodzie z prawem międzynarodowym. Przedmiotowe kwestie pozostają sprawą priorytetową dla Kierownictwa resortu spraw wewnętrznych i administracji.

Odnosnie do problematyki poruszonej w piśmie, chciałbym wskazać, że w związku z postanowieniami o opuszczeniu terytorium RP, przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w Warszawie doszło do rozpoznania dziesięciu spraw ze skargi na postanowienie z art. 303b ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. *o cudzoziemcach*². Wszystkie skargi zostały uwzględnione wyłącznie ze względów proceduralnych. Sądy nie kwestionowały istnienia w obiegu prawnym art. 303b ustawy *o cudzoziemcach* ani legalności przedmiotowego rozwiązania w ujęciu prawa międzynarodowego. Sądy zwróciły uwagę i zaakcentowały uprawnienie Państwa Członkowskiego do niestosowania Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. *w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich*³ bądź do stosowania uproszczonych procedur krajowych umożliwiających sprawne wydalenie obywateli państw trzecich ujętych przy nielegalnym przekraczaniu granic zewnętrznych. Zgodnie z art. 2 ust. 2 lit. a Dyrektywy PE i Rady 2008/115/WE Państwo Członkowskie może postanowić, że nie będzie stosować postanowień dyrektywy do obywateli państw trzecich, którzy zostali zatrzymani lub ujęci przez właściwe organy w związku z nielegalnym przekraczaniem lądowej, morskiej lub powietrznej zewnętrznej granicy tego Państwa Członkowskiego oraz którzy nie otrzymali następnie zezwolenia na pobyt lub prawa do pobytu w tym Państwie Członkowskim.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, a także zgłoszone przez Pana Rzecznika postulaty, pragnę potwierdzić, że w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA) są prowadzone analizy funkcjonujących rozwiązań prawnych, których

¹ Sygn.: XI.543.249.2021.MŻ.

² Dz.U. z 2023 r. poz. 519, z późn. zm.

³ Dz.Urz. UE L 348 z 24.12.2008, s. 98, dalej „Dyrektywa PE i Rady 2008/115/WE”.

wyniki posłużą do wypracowania regulacji dostosowanych do aktualnych wyzwań zgodnych m.in. z wyrokami wojewódzkich sądów administracyjnych. Przede wszystkim jest planowane doprecyzowanie procedur indywidualnej oceny sytuacji migranta zgodnie z art. 2 ust. 2 i art. 4 ust. 4 Dyrektywy PE i Rady 2008/115/WE. Oznaczać to będzie zaproponowanie nowelizacji art. 303b ustawy o cudzoziemcach. W związku z tym działanie to spełni postulat Pana Rzecznika, aby zmiany w tym zakresie były przedmiotem debaty parlamentarnej, zakładającej również partycypację instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Chciałbym także poinformować Pana Rzecznika, że uwzględniając treść dotychczasowego orzecznictwa sądów administracyjnych, w ramach działań naprawczych, Straż Graniczna odbiera obecnie od każdego cudzoziemca, wobec którego ma być wydane postanowienie o opuszczeniu terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pisemne oświadczenie w zrozumiałym dla cudzoziemca języku, że został poinformowany przez funkcjonariuszy Straży Granicznej o możliwości złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w Polsce, o braku woli złożenia takiego wniosku, o celu podróży (kraju) cudzoziemca oraz czy tam dokąd zmierza przebywają członkowie jego rodziny lub inne bliskie osoby.

Odnosnie do sytuacji w strzeżonych ośrodkach dla cudzoziemców (SOC), chciałbym poinformować, że otrzymałem szczegółowe informacje dotyczące warunków pobytu cudzoziemców we wszystkich sześciu strzeżonych ośrodkach w Polsce. Jak informowałem w poprzednim piśmie, sytuacja w SOC uległa znaczącej poprawie w porównaniu do dwóch ostatnich lat, co wynika z naszych ciągłych starań oraz reakcji na zmieniającą się sytuację migracyjną.

Wprowadzenie rozwiązania zmniejszającego minimalną powierzchnię w pokojach dla cudzoziemców lub celach mieszkalnych przypadającą na jedną osobę podyktowane było ryzykiem niewydolności państwowego systemu detencyjnego w sytuacji na polsko-białoruskiej granicy oraz wzmożoną presją migracyjną.

Jestem świadomy, że ta zmiana mogła i nadal może budzić obawy, dlatego chciałbym zapewnić, że takie przedmiotowe rozwiązanie ma charakter wyjątkowy, jest stosowane tylko w sytuacjach o wyższej konieczności i na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy. Obecnie nie jest stosowane. Należy też podkreślić, że przedmiotowa regulacja nie ogranicza całkowitej powierzchni życiowej dla cudzoziemców przebywających w SOC, a jedynie określa powierzchnię będącą do dyspozycji cudzoziemca tylko i wyłącznie w pokoju lub celi mieszkalnej. Osoby przebywające w SOC mają możliwość swobodnego poruszania się i korzystania z pełnej infrastruktury ośrodka, z wyłączeniem części administracyjnych.

Warto także dodać, że w sytuacjach wzmożonego napływu cudzoziemców i trudności przyjęcia ich w ośrodkach detencyjnych, dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE uwzględnia możliwość umieszczenia cudzoziemców w zakładach karnych. Jednak w ocenie Straży Granicznej takie rozwiązanie byłoby bardziej dotkliwe dla cudzoziemców, dlatego zdecydowano się

na umieszczenie ich w strzeżonych ośrodkach kosztem zmniejszenia metrażu przypadającego na jedną osobę.

Sytuacja w SOC jest stale monitorowana przez Komendę Główną Straży Granicznej. Aktualna sytuacja nie wymaga korzystania z krytycznych rozwiązań, a w chwili obecnej wszystkie strzeżone ośrodki funkcjonują w systemie gdzie na jedną osobę przypada 4 m².

Chciałbym potwierdzić, że pozwolę sobie nadal informować Pana Rzecznika o podejmowanych przez nas działaniach i postępach w tej sprawie.

Z poważaniem

z up. Maciej Duszczyk
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/